



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 82/2015-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA], [REDAKČIA] [REDAKČIA] zastúpených Advokátskou kanceláriou Beňová, s. r. o., Blumentálska 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka Mgr. Martina Beňová, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 11 NcC 29/2013-222 z 9. decembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] odmieta ako podanú zjavne neoprávnenými osobami.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. apríla 2014 doručená sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA], [REDAKČIA]

██████████ (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 NcC 29/2013-222 z 9. decembra 2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú ako navrhovatelia účastníkmi konania vedeného Okresným súdom Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 1/2010, v ktorom konajúca zákonná sudkyňa ██████████ podľa § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) predsedníčke okresného súdu oznámila, že existujú skutočnosti, pre ktoré je z označeného konania vylúčená (§ 14 ods. 1 OSP), a to vzhľadom na trestné oznámenie sťažovateľov podané 11. novembra 2011 Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky smerujúce okrem iných aj proti nej ako sudkyňi okresného súdu konajúcej vo viacerých veciach sťažovateľov.

Predsedníčka okresného súdu, keďže nezistila dôvod pochybovať o nezaujatosti zákonnej sudkyne (§ 15 ods. 1 OSP) predložila podľa § 16 ods. 1 OSP vec nadriadenému krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Krajský súd uznesením č. k. 11 NcC 29/2013-222 z 9. decembra 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. februára 2014, rozhodol, že sudkyňa okresného súdu ██████████ nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 4 C 1/2010.

Podľa názoru sťažovateľov krajský súd označeným rozhodnutím porušil ich právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru a svoje presvedčenie odôvodnili takto:

„Krajský súd... nepovažoval... skutočnosti (najmä skutočnosti vedenia trestného konania, ktorého účastníkmi je zákonná sudkyňa spolu so sťažovateľmi ako oznamovateľmi, ako ani samotné vyjadrenie zákonnej sudkyne) za skutočnosti takého charakteru, ktoré by

vyučovali zákonnú sudkyňu z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci, nakoľko... z týchto skutočností nemal vyplývať taký kvalifikovaný vzťah k veci, účastníkom konania alebo právnej zástupkyňi, ktorý by objektívne spôsobil zaujatosť zákonnej sudkyne...

... V priebehu konania 4C/1/2010 zákonná sudkyňa... sama prostredníctvom jej postupu v rámci ňou podaného oznámenia o jej zaujatosti... poukázala na existenciu skutočností odôvodňujúcich jej vylúčenie z prejednávania predmetnej veci. ... sudkyňa... okrem iného uviedla, že aj vzhľadom na jej profesionalitu sa vo veci cíti byť zaujatá vzhľadom na opakujúce sa útoky na jej osobu, medzi ktoré zaradila aj obvinenia sťažovateľov obsiahnuté v sťažovateľmi podanom trestnom oznámení...

Z vyššie uvedeného postupu tak vo veci 4C/1/2010, ako aj v ďalších konaniach, je možné jednoznačne konštatovať naplnenie subjektívneho hľadiska posúdenia zaujatosti zákonnej sudkyne... Krajský súd... sa... s... uvedeným silným signálom subjektívneho hľadiska posúdenia zaujatosti sudcu v... napadnutom uznesení 11NcC/29/2013-222 zo dňa 9. 12. 2013 primerane nevysporiadal. ... dôsledne neskúmal ani objektívne hľadiská neustrannosti zákonnej sudkyne, keď nevzal náležite do úvahy sudkyňou uskutočnené oznámenie, v ktorom zákonná sudkyňa poukázala na objektívnu skutočnosť v podobe vedenia trestného konania na základe trestného oznámenia sťažovateľov, v ktorom bola sťažovateľmi označená za podozrivú zo spáchania viacerých trestných činov.

Krajský súd... bližšie nevysvetlil na základe čoho mal za to, že vedenie trestného konania proti zákonnej sudkyňi iniciované sťažovateľmi... nepredstavoval takú kvalifikovanú skutočnosť, ktorá by odôvodňovala rozhodnutie o vylúčení zákonnej sudkyne... Podľa názoru sťažovateľov je kvalifikovanosť takéhoto vzťahu takej intenzity, že nevylúčenie zákonnej sudkyne z prejednávania veci, v ktorej sú sťažovatelia účastníkmi predstavuje rozpor so zásadou, podľa ktorej spravodlivosť nielenže má byť vykonaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná... sťažovatelia sa stotožňujú s názorom zákonnej sudkyne, podľa ktorého pomer zákonnej sudkyne a sťažovateľov vo vzťahu k vedeniu vyššie uvedeného trestného konania je objektívne spôsobilý sám o sebe vyvolať pochybnosti o nezaujatosti a neustrannosti zákonnej sudkyne voči účastníkom konania... Krajský súd... v rámci prejednávania veci... napriek existencii trestného konania vedeného proti zákonnej sudkyňi... ako aj napriek existencii oznámenia tejto zákonnej sudkyne o jej zaujatosti v tejto veci

a ďalších veciach týkajúcich sa sťažovateľov, v primeranej miere nepreskúmal subjektívne a objektívne hľadiská nestrannosti tejto sudkyne, pričom takýto postup ani náležite nezdôvodnil...

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti máme za to, že sa Krajský súd... v rozhodnutí 11NcC/29/2013-222 zo dňa 9. 12. 2013 v dostatočnej miere nevysporiadal so subjektívnym a objektívnym hľadiskom nestrannosti zákonnej sudkyne [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] pri prejednávaní veci vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 4C/1/2010, keď v dostatočnej miere nevenoval primeranú pozornosť samotným vyjadreniam menovanej zákonnej sudkyne a v dostatočnej miere sa nevysporiadal ani s existenciou vedenia trestného konania iniciovaného sťažovateľmi podaním trestného oznámenia zo dňa 11. 11. 2011, čím zo strany Krajského súdu... došlo k porušeniu práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že

„základné právo sťažovateľov [REDAKOVANÉ]... a [REDAKOVANÉ]... domáhať sa svojho práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11NcC/29/2013-222 zo dňa 9. 12. 2013, porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11NcC/29/2013-222 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ]... a [REDAKOVANÉ]... trovy právneho zastúpenia vo výške 284,08 EUR na účet právneho zástupcu – Advokátskej kancelárie Beňová, s. r. o., so sídlom Blumentálska č. 8, 811 07 Bratislava... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovatelia v sťažnosti tvrdia, že uznesením krajského súdu č. k. 11 NcC 29/2013-222 z 9. decembra 2013 došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Napadnutým uznesením krajský súd rozhodol, že sudkyňa okresného súdu [REDAKOVANÉ] nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 4 C 1/2010. Sťažovatelia s týmto rozhodnutím nesúhlasia a tvrdia, že dôvody uvádzané sudkyňou v oznámení podľa § 15 ods. 1 OSP zakladajú jej pomer k veci a osobitne k nim ako účastníkom súdneho konania, ktorí podali na menovanú sudkyňu okresného súdu trestné oznámenie. Sami však námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi podľa § 15a ods. 1 OSP v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 C 1/2010 neuplatnili, a je zjavné, že neboli ani osobami, ktoré by konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 11 NcC 29/2013 iniciovali.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prejednanie a rozhodnutie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v občianskom súdnom konaní zabezpečené vylúčením sudcu z jej ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre jeho zaujatosť (§ 14 až § 17 OSP). Súčasťou tohto práva nie je povinnosť všeobecného súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. sudcu, v tomto prípade sudkyne, ktorá podala návrh podľa § 15 ods. 1 OSP, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 15a ods. 1 OSP) a vylúčiť označeného sudcu (sudkyňu) z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie a rozhodnutie veci pred nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98).

Ako z obsahu sťažnosti vyplýva, v danom prípade takýto „návrh“ podľa § 15 ods. 1 OSP podala sudkyňa okresného súdu, keď v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 1/2010 oznámila skutočnosť, pre ktorú je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci.

Sťažovatelia sami však takúto námietku v relevantnom konaní (sp. zn. 4 C 1/2010) nevzniesli (vzniesli ju proti tejto zákonnej sudkyňi v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 C 144/2010, o ktorej sa však v napadnutom konaní krajského súdu nekonalo ani nerozhodovalo).

Občiansky súdny poriadok nepriznáva oprávneným subjektom, t. j. sudcovi pri oznámení skutočností, pre ktoré je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 15 ods. 1 OSP, a účastníkovi konania pri vznesení námietky zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť podľa § 15a OSP, rovnaké účinky. Rozhodnutie nadriadeného súdu o vylúčení, resp. o nevyhlúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, na základe oznámenia sudcu podľa § 15 ods. 1 OSP sa nedoručuje účastníkom konania (to, že sťažovateľom napriek tomu bolo napadnuté rozhodnutie doručené, nemá v danom prípade žiadnu relevanciu). Účastníkom konania sa pre účely vyjadrenia nedoručuje ani oznámenie sudcu podľa § 15 ods. 1 OSP.

Opačná procesná situácia nastane v prípade, ak námietku zaujatosti voči sudcovi uplatní účastník konania podľa § 15a OSP. V zmysle § 16 ods. 1 prvej vety OSP súd predloží vec nadriadenému súdu s vyjadrením sudcu na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania. V tomto prípade sa rozhodnutie nadriadeného súdu o vylúčení, resp. o nevyhlúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci doručuje aj účastníkovi konania.

Možno teda zhrnúť, že sťažovatelia namietajú zásah do ich ústavou a dohovorom garantovaných práv rozhodnutím a konaním krajského súdu, ktoré sami nevyvolali podaním adekvátneho návrhu a v ktorom fakticky nešlo o ich „vec“, ktorú je v tomto prípade potrebné oddeliť od „vecí“ prerokovávanej v základnom konaní (sp. zn. 4 C 1/2010). Predmetom bolo rozhodovanie o „veci“ zákonnej sudkyne, ktorá oznámila skutočnosť, pre ktoré mala byť podľa jej názoru vylúčená.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že sťažovatelia nemajú aktívnu legitimáciu na podanie sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu, ktorým tento ako nadriadený súd rozhodol o nevyhlúčení sudkyne okresného súdu z prejednávania a rozhodovania danej veci na základe oznámenia tejto sudkyne podľa § 15 ods. 1 OSP. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú zjavne neoprávnenými osobami.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2015